

SHIRINE MOERKERKEN

BANK

'Mag dat wel?', vraagt een schooldirecteur me, terwijl ik de tafels opzijk schuif en de stoelen in een kring zet. Tafels staan altijd enorm in de weg als je in tweetallen en drietallen wilt werken, is mijn ervaring. Het duurt even voordat ik begrijp wat ze bedoelt. We zijn in een leeg restaurant, speciaal afgehuurd voor deze groep schooldirecteuren. Ik antwoord: 'Zou je het prettiger vinden als ik het de eigenaar even vraag?' Ze knikt. Ik vraag het de eigenaar van het restaurant, die me verbaasd aankijkt: 'Natuurlijk! Zal ik je even helpen?'

De groep schooldirecteuren heeft me gevraagd om tijdens een tweedaagse samen met hen na te denken over hoe zij meer 'op maat' onderwijs kunnen geven. Al voordat ik echt met hen aan de slag ga, begrijp ik al waarom het deze schooldirecteur niet lukt: ze vraagt om toestemming om onder de juiste condities haar werk te kunnen doen, zelfs als dat niet nodig is.

's Avonds raak ik aan de praat met een andere schooldirecteur. Hij vertelt me dat hij het lastig vindt om zijn docenten te laten inzien dat onderwijs een relatie is tussen de docent en de leerling, en niet een methode. Hij vertelt dat een leerling met autisme een hele ochtend op de grond in de gang had gezeten, omdat zijn docent zei: Ga maar op de gang zitten. De docent behandelde iedere leerling gelijk, ook die leerling die taal letterlijk neemt. Hij heeft dit voorval geprobeerd te bespreken met zijn docenten, door aan te geven dat het vertrekken vanuit een absolute ethiek heeft geleid tot een niet zo ethische situatie: een kind dat een hele ochtend met zijn billen op een koude vloer zat.

Wat zowel deze docenten als veel schooldirecteuren volgens mij ingewikkeld vinden, is de relatieve ethiek vanwaaruit je moet handelen als je op maat werkt. In plaats van te zeggen: 'ik behandel iedereen gelijk' zeg je: 'ik behandel iedereen verschillend, opdat iedereen gelijke mogelijkheden krijgt.' En je kijkt in iedere situatie wat je nodig hebt om dat verschillend (be)handelen goed te kunnen doen.

Diezelfde week bezoek ik een aantal scholen. Mijn zoontje is bijna 3 jaar en we moeten een school kiezen. Ik kom een klaslokaal binnen waar een docent van de kleutergroep een enorme boom in zijn klas heeft gebouwd. In tegenstelling tot de andere klaslokalen, is zijn lokaal niet voorzien van een bureau en een stoel, maar van een bank. 'Ik kom beter in gesprek met de kleuters als we naast elkaar zitten,' verklaart hij als ik vragend naar de bank kijk. Hij vertelt me dat zijn schooldirecteur hem alle ruimte geeft om de condities in zijn klas zo te maken, dat hij de kleuters veel kan leren en goed in de wereld kan zetten.

Ik vraag waarom de andere kleuterklassen er op deze school dan niet zo uitzien. 'Ach,' zegt hij, 'niet iedereen houdt van timmeren en heeft een bank over.'

Ik denk er het mijne van: niet iedereen vindt relatieve ethiek eenvoudig. De meeste mensen verschuilen zich liever achter 'de regel' of 'de norm', dan zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen afweging in een specifieke situatie.

De meeste mensen verschuilen zich graag achter 'de regel' of 'de norm'

PROFIEL

Shirine Moerkerken is interventiekundige. Ze helpt bestuurders, directeuren, managers en medewerkers bij het veranderen van de wijze waarop zij antwoord geven op maatschappelijke vraagstukken.

Moerkerken leerde het ambacht van een aantal leermeesters die aan de wieg hebben gestaan van dit vak.

In 2008 richtte zij *Strange I Strategy and Change* op, een netwerk van interventiekundigen en kunstenaars.

In mei 2015 verscheen Moerkerkens eerste boek: *Hoe ik verander*. Zij zegt daarover: 'Het mooiste wat bereikt kan worden, is dat mensen in organisaties 'blijvend zoekende' zijn. Alertere organisaties blijven nieuwsgierig, onderzoekend en staan open voor alternatieven.'

Over hoe je steeds opnieuw alert blijft, schrijft ze op deze plek.